

TÜRÜK

*Uluslararası Dil, Edebiyat
ve Halkbilimi Araştırmaları Dergisi*

2017, Yıl:5, Sayı:11

Geliş Tarihi: 09.10.2017

Kabul Tarihi: 15.11.2017

Sayfa:168-181

ISSN: 2147-8872

KÖROĞLU'NUN ARTVIN İLİNE BAĞLI ŞAVŞAT RİVAYETİ VE ARDANUÇ YANSIMALARI*

Sedat Bahadır**

Özet

Türk Edebiyatında önemli bir yer alan sözlü ürünlerimizden biri de nesilden nesile aktarılan destanlardır. Bu destanlar içerisinde kendisine geniş bir coğrafya içinde yer bulan Köroğlu destanıdır. Bu destanın Anadolu ve Asya sahasında birçok rivayeti bulunmaktadır. Böylesine geniş bir coğrafyaya dağılmasının sebeplerinden biri de Köroğlu'nun, halkın içinden çıkıp hak arama mücadelesine girmesidir, diyebiliriz.

Artvin ilçelerinden Şavşat'ta Köroğlu'na ait hikâyeler günümüzde yaşlı kaynak kişilerin hafızasında yaşamakta ve gittikleri yerlerde kültürümüzün tekrar yeşermesine vesile olmaktadır. Ardanuç ilçesinde de Köroğlu'na ait birkaç motif bulunmaktadır. Bu motifler Mustafa Âdil Özder tarafından derlenmiştir. Derlenmiş olan bu Şavşat rivayetinde Türklere ait olan inanç sistemi, ahlaki değerler, kahramanlık duygusu ve değer yargıları ile birlikte birçok sosyo-kültürel özelliğin yaşadığını görmekteyiz. Bu özellikler, çeşitli motifler ışığında incelenmiştir.

Anahtar Kelimeler: Köroğlu, Artvin, Şavşat, Ardanuç, Destan, Kahramanlık

THE STORY OF KÖROĞLU IN ARTVIN PROVINCE'S TOWNS ŞAVŞAT AND ARDANUÇ

Abstract

One of our oral literature work has an important place in Turkish Literature is epics that are transmitted to next generations. Epic of

* Bu makale, 5-9 Eylül 2017 tarihinde Türkiye-Ukrayna arasındaki Diplomatik İlişkilerin 25. Yılı Anısına Uluslararası Türk Kültürü Sempozyumunda "**Deşt-i Kıpçak'ta Türk Kültürü**" Sempozyumunda sözlü bildiri olarak sunulmuştur.

** Yrd. Doç. Dr., Artvin Çoruh Üniversitesi, Fen-Edebiyat Fakültesi, Türk Dili Ve Edebiyatı Bölümü, Öğretim Üyesi, orcid.org/0000-0002-1018-016X, dr.sedatbahadir@hotmail.com

Köroğlu is an epic which has a larger geographic area in these epics. This epic has many stories in Anatolia and Asia fields. And one of the reasons this epic has such a large area is that Köroğlu is someone from public and he started a struggle of searching for rights.

The stories of Köroğlu are still alive on old source people in one of Artvin's towns Şavşat this cause that our culture to come alive again wherever they go. There are also a few motives of Köroğlu in Ardanuç, Artvin. These motives are collected by Mustafa Âdil Özder. In these collected epics, we can see that the belief system of Turks, moral values, sense of heroism and values and also many socio-cultural features are exist. These features are studied with various motives.

Key words: Köroğlu, Artvin, Şavşat, Ardanuç, Epic, Heroism

Giriş

Türk dünyasında olduğu gibi diğer toplulukların da şüphesiz kahramanı veya kahramanları vardır. Fakat sözlü anlatım içinde önemli bir yeri olan Köroğlu Destanı, halkımızın binlerce yıllık geleneğini günümüze taşıma özelliğini devam ettirmektedir. Kahraman tipolojisi açısından baktığımızda da Türk coğrafyasında rivayetler halinde anlatılmaya devam eden tek kahraman Köroğlu'dur diyebiliriz. Bu nedenle Köroğlu adına, sadece Anadolu sahasında değil, Türk dünyasının her yerinde bir bölgede, caddede veya bir okulda rastlayabiliriz.

Köroğlu Destanları, Asya'dan Balkanlara kadar yaşayan Türk topluluklarında, çeşitli rivayetler adı altında anlatılmaktadır. Bu nedenle çatı olarak birbirlerinin aynısı olmak kaydıyla, iki versiyon altında toplanabilirler. Bunlardan birine Doğu (Orta Asya) diğerine de Batı Versiyonu¹ diyebiliriz. Doğu versiyonu, Hazar Denizi'nin batısından Balkanlara; Doğu versiyonu ise Hazar Denizi'nin doğusundan Orta Asya'ya kadar olan bölgedeki anlatımları kapsamaktadır. Anadolu'da ise 30'dan fazla kolu² olmasına rağmen, en fazla bilinen rivayeti ise Bolu anlatımıdır. En az bilinen ve derlenmeseydi belki de unutulacak olan Köroğlu'nun Artvin iline bağlı Şavşat Rivayetidir. Bu rivayet, 2017 Mayıs ayında, tavsiyem üzerine öğrencim Elif Bülbül tarafından 1935 doğumlu Süleyman Şimşek'ten derlenmiştir.

Ardanuç'ta Köroğlu ile ilgili anlatımlar

Köroğlu'nun Ardanuç rivayeti Mustafa Âdil Özder tarafından 1965-67 yıllarında derlenmiş ve Artvin Folkloru I Giriş³ adlı eserinde kısmi olarak anlatılmıştır. Bu eserde Köroğlu ile ilgili olarak "*Köroğlu'nun ordugâhı, atının izleri ve atını bağladığı çayır.*" bölümler halinde verilmiştir.

a. Köroğlu'nun Ordugâhı: Mustafa Âdil Özder'in eserinde Ardanuç'taki Köroğlu'nun ordugâhı şöyle anlatılmıştır : "*Ardanuç'ta eskiden bir kısım Hristiyanlar otururken onlar*

¹ Dursun Yıldırım (1998). Türk Bitiği "*Köroğlu Destanı'nın Orta Asya Rivayetleri*", Ankara: Akçağ Yayınları, s. 169.

² Kaya, Doğan. (1997). "*Köroğlu Kollarının Yeni Varyantları*" Türklük Bilmi Araştırmaları, Sayı 5, s. 312.

³ Yukarıda değindiğimiz gibi, boğa göllerinde kimi de "*su aygırları*" (erkek atlar) yaşadığına inanılır. Köroğlu'nun kır atının bir göl aygırından türediğine ilişkin inanmalar için bk. Âdil Özder (1970). Artvin Folkloru I, Ay Matbaası, s. 21.)

Köroğlu'na vergi (haraç) vermezlermiş. Köroğlu, onları da vergiye bağlamak için Ardanuçluları sıkıştırmış. Ardanuç Kale Beyi korktuğu için Köroğlu'na kırk deve yükü altın vermiş. Üstelik Köroğlu, Yalaguzçam ormanlarındaki Karanlıkmeşe'den Kürdevan yaylalarına kadar olan yerleri de istemiş. Buralarda benim atım otlayacak demiş, bir sene o yerlere atlarını yollayıp otlatmış. O sıra da Hristiyan Ardanuç'taki Kale Beyi atların bir kısmını çaldırmış, at çobanlarını da kovup oralardan uzaklaştırmış. Bundan canı sıkılan Köroğlu, oturduğu Göle'den⁴ kalkmış kalabalık ordusuyla gelmiş, Ardanuç'u yakıp yıkmış; Kalenin Beyi'ni de başına çevirmiş, bağışlamış”.

b. Köroğlu'nun atının izleri: Bu konu ile ilgili olarak iki benzer anlatım bulunmaktadır. Bunlardan biri Bekir Hazar'ın Molla Fazlı'dan derlemesidir ki şöyle anlatılmaktadır: “Köroğlu ordusuyla gelirken, havada uçar gibi koşan atlarının izleri, Karanlıkmeşe'de eski jandarma karakolu binasının yanındaki dere taşlarında kalmış.”⁵

Diğer anlatım ise Mustafa Âdil Özder'in Bursa'da Bekir Altıntaş'ın anlatımıdır. Bunun üzerine olan söylenti ayrıca Ardanuç-Müezzinler (Meçegil) köylülerince de bilinip şöyle anlatılmaktadır: “Ardanuç-Karanlıkmeşe'de eski Karakol ile Kutul arasındaki dereye sal kayalarda sular akar. Su yatağındaki çukurluklar Köroğlu'nun atının izleridir.”⁶

c. Atını bağladığı çayır: “Köroğlu Şavşat'a da uğramıştır. Çiftlik köyünün Şindoban çiftliğine yakın çayırlarından birine kazık çaktırıp atını bağlatmış. Bu yer eskiden beri Köroğlu çayırı adı ile anılmaktadır”⁷

Şavşat Rivayeti Hakkında

a. Rivayetin Özeti

Köroğlu sekiz on yaşlarındayken kır at yüzünden, Bolu Beyi'nin emriyle, babasının gözüne mil çektirilir. Zayıf ve çelimsiz olan kır at, iyi bir bakımdan sonra güçlenir ve günlerce Köroğlu, belli bir yaşa geldiğinde babası, Bolu Beyi'nden öcünü almasını ister. Bunun üzerine Köroğlu, Çamlıbel'e yerleşir ve üç yüz adam yetiştirir. Köroğlu'nun namı bundan sonra her tarafa yayılır.

Bir gün evlendiği Nigar Hanım'dan sazını getirmesini ister. Nigar da sazı getirince elinden düşer ve saz kırılır. Bunun üzerine Erzurum'da bir saz ustasına giderek çok güzel bir saz alır ve karşılığında dört boynuzlu bir koç hediye eder. Köroğlu oradan ayrılırken saz ustasının oğlu İsa Ali'yi de zorla yanına alıp götürüp kırk gün bir odada tutar ve besler. İsa Ali, kırk birinci gün gülbüz bir çocuk olarak çıkar.

⁴ Göle ormanlarında bir kesimin günümüzde Köroğlu adını sakladığını görüyoruz. Konuyla ilgili bk. Âdil Özder (1970). Artvin Folkloru I, Ay Matbaası, s. 22.)

⁵ Ardanuç-Cugu köylü merhum Molla Fazlı'dan dinlenen rivayet olup Bekir Hazar'ın tespitidir. Bu konuyla ilgili bk. Âdil Özder (1970), Artvin Folkloru I, Ay Matbaası, s. 23.

⁶ Müezzinler köyünden Öğretmen Bekir Altıntaş'ın bana Bursa'da anlattığı hikâye için bk. Âdil Özder (1970). Artvin Folkloru I, Ay Matbaası, s. 23.

⁷ Âdil Özder'in Şavşatlı saz ve hikâye ustası Âşık İskender Sancar'dan 1945'te dinledikleri için bk. M. Âdil Özder.(1970). Artvin Folkloru I, Ay Matbaası, s. 23)

Koroğlu İsa Ali'ye ellerindeki kumaşı Halep'e satmasını ister. Fakat zararına satmaması gerektiğini de tembihler. İsa Ali Halep'e giderken yolda köprü olmadığı için atıyla nehre girer ve çıktığında bürün kumaşlar ısladığı için Söğütlübağ denilen yerde kumaşları kurutmak için açar ve kurutmaya başlar. Oranın sorumlusu Gülizar Hanım'dır. Bağı gezmeye gelince ağaçların üzerinde renk renk kumaşları görür. Yanındaki kırk kızla bütün kumaşları alır ve İsa Ali'yi de kovar.

İsa Ali Koroğlu'nun yanına geldiğinde durumu anlatır ve Koroğlu da Gülizar'ın bulunduğu yere gelir ve türlü oyunlarla, Gülizar'ı İsa Ali'ye teslim etmek için kaçıtır. Gülizar,

Koroğlu'na hiç sevmediği Hasan Paşa'ya nişanlı olduğunu ve üç gün sonra düğünü olacağını söyler. Koroğlu bunun üzerine Hasan Paşa'nın konağına gider ve meydan okuduktan sonra orayı terk eder. Hasan Paşa, Koroğlu'nu yakalamak için Kürtoğlu'nu görevlendirir. Koroğlu, Kürtoğlu'nu öldürür. Arkasından Kiziroğlu görevlendirilir. Koroğlu, Kiziroğlu ile kavgaya tutuşur ve Koroğlu yenilir. Kiziroğlu, Koroğlu'nun bazı anlatımlarını dinler ve affedip geri döner. Hasan Paşa, Kiziroğlu'nu Koroğlu'nun üzerine tekrar gönderir. Kiziroğlu gizlice Koroğlu'nun bulunduğu yere gelir. Orada Gülizar ile Koroğlu'nun uyduğunu ve aralarında kılıç olduğunu görür. Kiziroğlu, "Niçin karınla uyumuyorsun?" deyince, Koroğlu da "Çırağım için kaçırdım." der. Koroğlu'nun dürüst biri olduğunu anlayan Kiziroğlu, kardeşliğini ilan eder ve bundan sonra birbiriyle kardeş olurlar.

b. Konusu

Koroğlu babasının gözüne mil çekilmesinden dolayı haksızlığa uğramış bir kahramandır. Bu anlarında ise yiğitliğini birçok yerde çarpışarak göstermiştir. Rivayetin asıl konusunu "Koroğlu'nun İsa Ali'ye haksızlık yapan Gülizar'ı kaçırmaması esnasında başından geçen olaylar" oluşturmaktadır.

c. Rivayetin Yapısı

Şavşat'tan derlenmiş olan bu rivayet manzum ve mensur bir yapıdadır. Kahraman, duygularını yoğun olduğu yerde, düşüncelerini, bazen sazla bazen de sadece sözle manzum olarak ifa etmiştir. Yine bu kısımda yer alan maniler ve karşılıklı deyişmelerin bazı dizeleri eksiktir. Mesela saz ustasına seslenirken şu üç dize ile seslenmektedir:

*"Uzak yerden geldim,
Sazım öldü melül kaldım,
Usta kayır sazımı benim."*

Buradaki dizenin eksik olmasını, doğal olarak anlatıcının yaşına bağlayabiliriz. Zaman içerisinde Koroğlu Rivayetlerini anlatan kişiler gittikçe azalmaktadır. Yaşayanlar ise dinleyici kitlesi bulamamaktadır. Bu nedenle, kaynak kişi, rivayetleri uzun süre anlatmadığı için bazı bölümlerin unutulmuş olması muhtemeldir. Bu durumda derleyicilerin hafızasındaki rivayet veya halk hikâyeleri, derlemeciler tarafından bir an önce toplanmalıdır.

d. Mekân

Şavşat Rivayetinde dört mekân adı geçmektedir. Bunlar Çamlıbel, Erzurum, Halep ve Söğütlübağ denilen yerlerdir. Olay örgüsü ise en fazla Söğütlübağ etrafında geçmektedir. Anlatılan bu yer de Şavşat merkeze bağlı olan Söğütlü Mahallesi olabilir kanaatindeyim.

e. Şahıslar

Köroğlu'nun babası, Ruşen Ali, Nigar, İsa Ali, Gülizar, Kürdoğlu, Kızıroğlu, Hasan Paşa, Saz ustası, nene ve kızlar hikâyenin şahıs kadrosunu oluşturmaktadır.

Şavşat anlatımında, birçok rivayette olduğu gibi, Ruşen Ali, Köroğlu'nun adıdır. Yine birçok rivayette Ayvaz olarak bildiğimiz kişi, İsa Ali adıyla anılmaktadır.

f. Motifler

Sayılar: İncelediğimiz hikâyede “iki, üç ve kırk” sayı motiflerine rastlamaktayız. Söz konusu sayılar şöyle geçmektedir: “iki üç tane tokat, su iki gün akıyor, iki metre kız, kalktı iki bacı, iki rekât namaz, o iki adım atladi, iki üç tane tokat, üç yüz tane adam, üç gün sonra, üç olaydım beş olaydım, kırk gün, kırk tane cariye, kırk tane kız, kırk birinci gün.”

Renk: Rivayette geçen kır ve tor (doru) renkleri, atlar için kullanılmıştır.

Namus “At, avrat ve silah verilmez.” atasözünden hareketle kılıcın önemini Şavşat Rivayetinde de görmekteyiz. Rivayetın son bölümünde şu anlatıma rastlamaktayız:

“.....Çabucak döndü, geriye döndü baktı ki, onlar da yorulmuş bitkin şekilde duruyorlar. Çadır çekmiş uyuyorlar, araya kılıç koymuşlar. Bir yanda Gülizar uyuyor; bir yanda da Köroğlu. At da bağlı duruyor dışarıda. Kızıroğlu Mustafa Bey içeriye bakıyor, diyor ki, ‘Bu adam bunu kaçırıyor, niye bununla uyumuyor?’ Köroğlu uyanıyor ve bakıyor ki Mustafa Bey dışarıda duruyor. Sesleniyor, ‘Hoş geldin Kızıroğlu Mustafa Bey. O da, ‘Söyle bakalım, niye karınla beraber uyumuyorsun? Kim için kaçırdın bu kadını sen?’ O da, ‘Benim çırağım var ona götürüyorum.’ Kızıroğlu Mustafa Bey, ‘Demek bir çırağının mutluluğunu bile düşünmüyor, ona götürmek için çabalıyor, savaşıyorsun. Ben seni götürmekten vazgeçtim. Ben sana kardeş olacağım.’ der ve Köroğlu'nun peşine düşer...

Manas destanında kadın ve erkek arasına ok konulurken, Dede Korkut Hikâyelerinde de kılıç kullanılmıştır.⁸ Burada “kılıçtan geçme” ibaresi ant anlamında kullanılmıştır: “Yalançı oğlu Yaltacuk bunu işitti, Beyreğün korkısından kaçdı özünü. Tana Sazına saldı. Beyrek ardına düşdi, kova kova saza düşürdi. Beyrek aydur: ‘Mere od getirün.’ Getürdiler, sazi oda urdılar. Yaltaçuk gördü kim yanar, sazdan çıkıdı Beyreğün ayağına düşdi, kılıcı altından kiçdi, Beyrek dahı suçından kiçdi.”⁹(Ergin 1989: 151)

Bilge Seyidoğlu tarafından derlenen Erzurum Masalları'nda araya kılıç koyarak yatma motifine rastlamaktayız: “Bey Böyreğ: ‘Ben padişah oğluyum burada düğün yapmak

⁸ Ali Berat Alptekin. (2009). “Osmaniye Örneğinden Hareketle Batı Türkleri (Azerbaycan-Türkiye Destan ve Hikâyelerinde Ant (Yemin)lar,” Milli Folklor, Yıl 21, Sayı 84, s. 31

⁹ Muharrem Ergin. (1989). Dede Korkut Kitabı, Ankara: Türk Dil Kurumu Yayınları, s. 151

istemiyorum. Babamın görkümü görmesini isterim.' der. Gece yattıkları zaman aralarına kılıcını koyar.¹⁰

Sonuç ve Değerlendirme

Köroğlu'nun haksızlığa karşı başkaldıran, zalimlerle mücadele eden ve haraç alıp fakirlere dağıtan bir kahraman olduğu Türk dünyası tarafından bilinmektedir. Bu özelliği ile onu çoğu zaman İngilizlerin ortak kahramanı Robinhood ve Güney Amerika'nın kahramanı Zoro'ya benzetirler. Anlatılan bu yabancı kahramanlarla Köroğlu'nun benzer tarafları olmakla birlikte farklı yönleri de vardır. Bunlardan biri, Köroğlu asilzade kahramanlardan değildir. Halkın içinden çıkmıştır. Diğeri ise Köroğlu'nun elinde sazı, dilinde sözü ile geleneğin temsilcisi görevini üstlenmesidir. Aynı zamanda Köroğlu, ezilenin yanında durmuş, haksızlığa karşı çıkmış ve paylaşımcı bir sosyal devlet anlayışının ışığını Anadolu'da yakmış medeniyet kahramanımızdır. Burada sosyal devlet anlayışı, abidelerimizde geçen, "fakiri bay, aç yok kılmak ve çıplakları giydirmek"¹¹ şiarını hatırlatmak istedik.

Onun haksızlığa karşı başkaldırısı ve halkın hakkını koruması epik destan kahramanlarını andırır. Bu yüzden, destandan halk hikâyesine geçiş döneminin ürünü olsa da destani özelliği ağır basmaktadır. Türk dünyasının ortak kahramanı Köroğlu, Dünya'da haksızlıklar bitmediği sürece, Adriyatik'ten Çin Denizi'ne kadar anlatılmaya devam edecektir. Günümüzde bilinen kaç kolu olduğunu ve yapılan araştırmaları sayı olarak söyleyebiliriz. Ancak gelenek devam ettiği sürece Köroğlu'nu rivayetlerle sınırlandırmak mümkün değildir.

Milli destan kahramanı olan Köroğlu, Türk dünyası dışında pek tanınmamaktadır. Yabancı yapımcılar, Robinhood, Zoro ve Truva filmlerini, değişik versiyonlarla her üç beş yılda bir pişirilip önümüze koymaktadır. Bu filmlerle milyarlarca dolar kazanmaktadırlar. Hâlbuki konu zenginliğine sahip olan Köroğlu Rivayetlerinin değerlendirilip tanıtılması zor bir şey olmasa gerek, diye düşünüyorum.

METİN

KÖROĞLU'UN ŞAVŞAT (GÜLİZARIN KAÇIRILMASI) RİVAYETİ¹²

Köroğlu diyorlar ya onun asıl adı Ruşen Ali'dir. Bu Ruşen Ali'nin babası Bolu Beyi'nin seyisidir. Bir gün Bolu Beyi, Ruşen Ali'nin babasının yanına geldi ve "*Bana Arap diyarından bir at getir ama bu at çok heybetli olsun.*" diyor. Ruşen Ali'nin babası da gidiyor ve bir tane zayıf, ince bir at getiriyor. Bolu Beyi de gidip atlara bakıyor ki zayıf ve çelimsiz. Adama hiddetlenip, "*Ulan sen benim verdiğim paramı esirgeyip bunları mı getirdin bana? Bunları değil at olarak saklamak, ahırına bile saklamam.*" diyor ve iki üç tane tokat vurarak, gözlerine mil çekiyor. Sonrasında da "*Çabuk al bu atını da götür ki öbür atlara da uyuz değer.*" diyor.

¹⁰ Seyidoğlu, Bilge. (1999), Erzurum Masalları, İstanbul: Erzurum Kitaplığı Yayınevi, s. 71.

¹¹ Muharrem Ergin. (1980) Orhun Abideleri, İstanbul: Boğaziçi Yayınları, 8. Baskı, s. 25

¹² Bu rivayet, Şavşat'ta yaşayan, 1935 doğumlu Süleyman Şimşek'ten derlenmiş ve kayda alınmıştır. Yapılan kayıttaki anlatım, olduğu gibi yazıya geçirilmiştir.

Ruşen Ali dediğimiz adam da sekiz on yaşlarında o zaman. Babasının kollarından tuttu aldı. Gittiler evlerine. Ruşen Ali'nin babası, “*Oğul, atları tut da ahıra bağla, ahırın etrafını hep sıva, hiçbir yerden ışık gözükmessin. Doksan gün boyunca bunları dışarıya çıkarmayacaksın, yemini suyunu hep içerde vereceksin.*” diyor Köroğlu da, “*Peki baba.*” diyor.

Her yeri başladı sıvamaya; ahırın örttü her yerini. Aradan geçti doksan gün. Babası gitti doksan gün sonra atlara bakmaya. Gözleri kör olduğu için etrafa tutuna tutuna geldi. Atları buldu. Kır atın belini tuttu, “*Bu çok güzel.*” diyor. Öbür ata elini koyunca, “*Eyvah bunun belinde iğne deliği kadar zayıflık var. İğne deliği kadar yerde bir açıklık var oradan güneş görmüş, orayı bul ve güzelce kapat.*” diyor.

Geldiler eve. Kör adam, Ruşen Ali'ye, “*Oğul, evin önünde bir bahçe var, o bahçeyi bir güzel sula.*” diyor. Ruşen Ali de, “*Baba tarlayı ben niye sulayayım.*” diyor. “*Ben ne dersem onu yap.*” diyor babası da.

Tarlaya suyu bağlattırıyor; su iki gün akıyor. İki günün sonunda adam Ruşen Ali'ye “*Oğul şimdi tor atı al da bahçeye doğru sür.*” Ruşen Ali de, “*Baba, at batar; çıkmaz oradan.*” diyor. Babası, “*Sen sür oğul.*” diyor. Sürer sürmez, tor at hiç teklemeyen dışarıya çıktı geçti. Babası, “*Hiç kuru bir yer kalamadıysa kır atı da sür git bakalım.*” diyor. Kır atla geçerken, kır at alttan toprak çıkarttı. Bunun üzerine, “*kır atı tercih etmesini*” söyledi babası. Bunun yanında ekliyor ki, “*Benim intikamımı Bolu Beyi'nin yanına bırakma.*”

Kır biraz kuvvetlenince, kır atın önünde duran yok artık. Çamlıbel'de yuva kurdu Köroğlu. Ruşen Ali artık babası kör olduğundan Köroğlu olarak çağrıldı. Köroğlu kaldı artık adı. Çamlıbel de üç yüz tane adam yetiştiriyor Köroğlu, alıyor. Namı yayılıyor artık bunun. Her yerde Köroğlu dendiği zaman, herkes ürperiyor. Evleniyor, Nigar ismindeki bir kadınla.

Uyuyorken Köroğlu diyor ki, “*Hanım şu duvarda ki sazı ver de çalayım.*” Kadın sazı verir vermez sazın tellerine vurup kırıyor tellerini. Hemen çıkıp dışarı “*Kır atı çekin.*” diyor. Hemen adamları kır atı çekti, “*Ne oluyor Bey'im?*” diyorlar. Köroğlu da diyor ki, “*Dört boynuzlu bir koç getirin bana.*” Gidip adamları dört boynuzlu bir koç getirdiler buna. Atın peşine bağladı koçu, haydi gitti Erzurum'a. Erzurum'da da saz ustaları varmış. Gidiyor ki Erzurum'dan saz alacak, saz kırıldığı için. Erzurum'a yaklaştı, kendi kendine diyor ki, “*Ben bu dört boynuzlu koç ile nasıl gireceğim buraya.*” Bir dereeden söğüde bağladı koçu, otlasın diye kendi gitti. Çarşıya doğru gitti, baktı ki bir tane saz asılı, oranın önünde durdu. Saz ustası hiç bakmadı buna, kendi kendine Köroğlu diyor ki, “*Allah alla, bu beni tanımadı mı ki yüzüme bakmıyor, tanımadı mı ki beni*”. Sonra adama seslendi,

*“Uzak yerden geldim,
Sazım öldü melül kaldım,
Usta kayır sazımı benim.”*

Usta hiç bakmadı, bunun yüzüne gene. Bunun üzerine Köroğlu kendi kendine, “*Dur şimdi adımı diyeyim, bakalım gene tanımayacak mı?*” diyor.

*“Köroğlu'yum şimdi kalkarım,
Tacını tahtını başına yıkarım,*

*Okumu göğsüne çakarım,
Köpek çabuk kayır sazımı benim.”*

O zaman Köroğlu namını duyunca hemen sıçradı yerinden. “Efendim.” deyip ayaklarına kapandı. “Kusura bakma anlayamadım, tanımadım buyur içeriye.” deyi aldı içeri. Köroğlu içeri girdi bakındı bir duvarda bir saz duruyor. Usta hemen gitti sazı indirip Köroğlu’na diyor ki, “Köroğlu senin namını işitip bu sazı sana yaptım. Al bu saz senindir.” Köroğlu da, “Peki, bunun kıymeti nedir?” diyor. Adam da, “Kıymet yoktur, sana bağış ediyorum bunu, al götür.” diyor. Köroğlu da, “Peki sen bana bunu bağış ediyorsun ama ben de sana dört boynuzlu bir koç hediye ediyorum. Gel falan yerde bağladım al.” diyor. Ama bir çocuk var çırak, hep ona bakıyor Çocuk çok güzel İsa Ali adı. O çocuk diyor ki, “Ustam dört boynuzlu koç olur mu hiç?” Köroğlu da, “Olur tabi.” diyor. “Ben de görsem, buraya gelse de.” diyor çocuk da. Gidiyorlar dört boynuzlu koçun yanına adama Köroğlu koçu gösterip, “Al bu koç sana, çocuk da bana” deyip, alıp gidiyor çocuğu.” Adam da peşinden, “Ocağın yıkılmasın Köroğlu her şeyimi alsaydın da oğlumu almasaydın.” Alıp gidiyor çocuğu Köroğlu. Ustalar baktılar ki geldi Köroğlu, hemen tuttu aldılar atını içeriye. Adamlara Köroğlu diyor ki, “Alın götürün bunu odaya kapatın, kırk gün boyunca besleyin, yedirin içirin hizmetini de edin, kırk birinci gün bana getirin bunu.” Çocuğu aldı götürdü odaya koydular. Yiyeceğini, içeceğini veriyorlar, hiç dışarı çıkarmak yok çocuğu. Yedi içti kırk gün boyunca Koca bir gürbüz oldu. Kırk birinci gün çağırdılar. Köroğlu çocuğa diyor ki, “Bak oğlan ben seni kaçırdım getirdim, artık benim himayeme geçtin. Biz burada vuruyoruz, kırıyoruz, sen de artık bize uyum sağla.” Çocuk da, “Ağam sen neyi emredersen ben onu yaparım.” Köroğlu kendi kendine düşünüp diyor ki, “Bu cahil çocuk, bu daha savaşmamış, harbe falan girmemiştir. Ben bunu şimdilik alışverişe göndereyim.” Emir verdi, “Arap atı çekin.” diye, bir de, “Kutlu kumaş yükleyin.” diyor. Çocuğa dönüp, “Bunu götür Halep’te sat getir. Ama kârına sat; zararına sakın satmayasın.” diyor. Çocuk da, “Peki Ağam” diyor.

Halep’e iniyor İsa Ali bakıyor ki köprü yok. Irmak var ırmaktan geçemiyor köprüsüz. Nasıl geçeyim diye düşünürken, vurdu atını geçti köprüden en sonunda. Kumaşları hep ıslandı. İlerde bir bağ gördü, Söğütbağ’ı. Kumaşları götürüp asmayı düşündü oraya. Yaş satılmaz bu kumaşlar. Bağa gitti baktı ki kapıları kilitli. Vurdu kırdı tüm kapılarını. Orada uyudu.

Gel haber verelim şimdi bağın sahibinden. Bağın sahibi padişahmış. Gülizar Sultan diyor ki, “Kızlar gidelim de bağı dolanalım, canım sıkıldı.” Kızlar da, “Peki Hanım’ım.” diyorlar. Kırk tane cariye ile beraber Gülizar Hanım bağa geliyor. Bakıyorlar ki ağaçların üstünde rengârenk bir şeyler asılı duruyor. Gülizar Hanım, “Kızlar benim gözlerim mi bulanıyor, yoksa sizde benim gördüğümü görüyor musunuz?” diyor. Kızlar da, “Görüyoruz ama sana bir şey diyemiyoruz orada bizde bir şeyler gördük.” Gülizar Sultan kızlara, “Alın diyor yağma edin bunları, kim benim bahçeme girmeye cesaret edebilir, bunları da göze alsın.” diyerek emir verdi. Kırk tane kız bunları topladılar apar topar. “Bunu asan kişiyi bulalım.” diyor, kızlar aralarında. Bir de baktılar ki oğlan yatmış uyumuş. Seslediler oğlana, oğlan gözlerini açtı ki bir de ne görsün kırk tane kız duruyor tepesinde. Bir de tepesinde padişah. Sordu ki, “Sen ne cesaret bizim bahçemize girdin; eşyalarını astın; haydi kalk ta git buradan.” Oğlan Hanım’a döndü, “Hanım mısın, padişah mısın, senin babanın adı ne, sen

kimsin.” diyor. Hanım da, “Benim adım Gülizar Sultan. Buraların padişahıyım; bu bağda bana babamdan kalma. Haydi şimdi defol git buradan.” diyor.

Oğlan da atına bindi geldi. Köroğlu’na haber verildi İsa Ali geldi diye. Köroğlu yanına gidiyor bakıyor ki kapısını kilitlemiş açmıyor. Sesliyorlar ki, “Ulan Köroğlu geldi aç kapıyı.” Ses yok. Köroğlu da, “Cahil çocuk yattı uyudu kaldı demek ki, bir saat sonra çağırırım.” diyor. Bir saat sonra tekrar çaldılar kapıyı yine açmadı. Ama bu sefer içerden seslendi, “Köroğlu sen misin?” Köroğlu da, “Evet benim, ne oldu sana kimse seni dövdü mü, sövdü mü ne oldu?” Çocuk hemen kalktı oradan, kapıyı açtı geri tekrar yüzünün üstüne yattı, başını aldı kucığına Köroğlu sordu, “Oğlum kim vurdu sana, ne oldu, malını mı çaldılar, ne oldu?” Oğlan usulca aldı kâğıdını Köroğlu’na gösterdi. Köroğlu kâğıda baktı, kâğıtta, “Ağam ben Söğütbağ’a gittim, kumaşlarım ıslandı orada ağaçların üstüne astım, orada Gülizar Hanım adında bir Hanım geldi beni dövdü, azarladı, malımı da yağmaladı. Bana olursa Gülizar Hanım, olmasa çıkacak canım.” diyor. Köroğlu da, “Oğlum bunun için ağlanır mı? Şimdi çıkar kadını getiririm. Ben, padişah falan dinlemem.” diyor ve arkasından hemen çıktı kapıya, “Çabuk kır atı hazırlayın bana.” diyor. Kır atı hazırladılar, “ne oluyor nere gidiyor bu” diye aralarında fısıldadılar. Başladı yolda naralar atmaya,

*Kır ata bindim de indim pazara,
Bir kılıç çalacağım yolda azana,
Altmış kilo pirinci koyun da küçük kazana,
Yedirin meydana tam Bey gelince.*

*Üstüne çağırın Tekel Beyi’ni,
İçlerinde yoktur ondan yeğini,
Sürüden ayırın binek eniği,
Verdirin kasaba parayı gelince.*

Bunu gören millet “Bu düğüne gidiyor, yemek hazırlayın” falan diyor. Onlar konuşa dursun Köroğlu bindi atına gitti. Gider iken de kendi içinden düşünüyor diyor ki, “Ben bu şehre gidiyorum ama bu padişah bunun burası, nasıl gideceğim ne edeceğim? En iyisi ben bir kadın bulayım da öyle gideyim.” Dolanıyor, fırlanıyor en sonunda bir tane yaşlı kadın buluyor, su doldurmuş eve gidiyor. Sesleniyor, “Nene elindekileri bana ver de götüreyim.” Nene, “Anneeem, bu Azrail midir nedir?” deyip kaçtı. Köroğlu da peşine kaçtı. Nene girdi, kapattı kapıyı. Köroğlu, “Nene aç kapıyı.” diyor. Nene de, “Yok açamam, ben daha yaşayacağım, sen cin misin, Azrail misin, nesin?” diyor. Köroğlu, “Nene bari şu emanetlerini al da gideyim.” diyor. Nene de, “bana kimse hediye göndermiş” diye sevinmiş. Hemen kapıyı açmış. Köroğlu da, “Nene beni bu gece misafir et.” diyor. Nene de, “Yerim de var, yurdun da var, seni misafir ederim.” diyor aldı içeri. Nenenin zayıf bir tavuğu vardı; onu koydu oğlanın önüne. Yedi Köroğlu da. Neneye, “Nene ben buraya neden geldim biliyor musun?” diyor. “Ne bileyim misafir oldun işte bana.” diyor Nene. Köroğlu, “Benim param var, pulum var malım var, buraya senin yanında niye misafir oldum diye.” deyince “Ne bileyim oğul.” diyor. Köroğlu, “Beni Gülizar Hanım’ın yanına götüreceksin.” deyince, Nene de, “Aman. Padişah ilan ettirdi, kim Gülizar Hanım’ın adını ağzına alırsa, onun kellesini keserim demiş. Ben nasıl

götüreyim oğul?” Köroğlu da, *“Gülizar Hanım kelle alıyor da ben alamaz mıyım?”* deyip kılıcını çekince, Nene *“Oğul dur düşünüyüm, aklıma gelsin diyeceğim.”* diyor. Köroğlu da, *“Düşün, taşın beni oraya götüreceksin.”* diyor. Bunun üzerine Nene oturdu düşündü, düşündü diyor ki: *“Sen dur, ben bir Gülizar Hanım’ın yanına gideyim.”*

Bastonunu aldı eline, eğile, eğile gitmiş. Gelmiş, Gülizar Hanım’ın yanına. Kapı bekçilerinden biri içeriye seslenmiş, *“Dışarıdan bir nine gelmiş seni istiyor.”* Gülizar Hanım, *“Bırakın gelsin.”* diyor. Nine geliyor içeriye. Gülizar Hanım sordu ki, *“Ne oldu ne istiyorsun?”* Nine de başlıyor anlatmaya, *“Oğul, oğul senin annenle ben bacıydım. Ne onun çocuğu oluyordu nede benim.”* Hem de ağlıyor, anlatırken sarılıp boynuna. Kız da, *“Nene bir dur da anlat hele nedir derdin, ben hiç annemin bacısı olduğunu bilmezdim, diyor. Nene de, “Sen bilmezdin. Ne onun çocuğu vardı ne de benim. Allah tarafından o da gebe kaldı ben de. Onunki de kız oldu, benimki de. Biri kız biri oğlan olsaydı birbirine verecektik. Allah ona senin gibi bir evlat verdi bana da lal bir evlat, dilli yok. Güçlü, kuvvetli ama dili yok ne çıkar. Senin evleneceğini duymuş, üç gün sonra gideceğini duymuş illa diyor ki beni bacımın yanına götür.”* diyor. Gülizar Hanım da, *“Nine ben senin çocuğunun olduğunu bile bilmiyordum.”* diyor. Nine de, *“Bir gecenin çocuğusunuz oğul, bir gecede doğdunuz.”* diyor. Gülizar Hanım da, *“Gelsin benim kırk tane cariyem var onlarla oynasın, benle konuşsun sorun değil.”* diyor.

Nine usulca gitti, Köroğlu’nun yanına, *“Oğul sen git çarşıdan kadın elbisesi al. Üstüne giy. Bir kat da bana al.”* diyor. Köroğlu gidip çarşıya elbiseyi aldı. Nineye de elbiseyi diktirdi, getirdi. Nine de giydi elbiseleri, ayakkabıları. Bu arada Köroğlu’nun sazını görünce Köroğlu’na, *“Oğul ben gençliğimde öyle saz oynardım ki, bir sazını çalsan da oynasam neşelensem.”* diyor. Köroğlu alır eline sazı başlar şarkı söylemeye,

*Nene etti beni misafir,
Evleri var oğul oğul.
Merekleri tutmaz soğuk,
Akşamlığa bir kuru tavuk,
Sabahtan kayganası var.*

Köroğlu giydi elbisesini örttü her yerini; adı da Lal Furuç oldu. Çıktılar hemen Gülizar Hanım’ın yanına. Nene geldi diyorlar. Bakıyorlar ki yanında iki metre kız. Kapıyı açtılar. Köroğlu kapının ağzında oturdu. Lal Furuç diye seslendiler ki hadi içeriye gel diye. Eliyle işaret etti Köroğlu da gelmem diye. Sonra Gülizar emir verdi cariyelerine oynayın nine de şenlensin diye. Cariyeler de, *“Nenenin kızı da kalksın oynasın bizimle.”* diyorlar. O da eliyle işaret etti, *“oynamam”* diye. Bunu tutup çekiyorlar, hiç yerinden oynamıyor bile. Gülizar Hanım da, *“Utaniyor galiba çekiştirmeyin”* dedi. Gece oluyor, divan kuruyor artık yatma vakti geliyor. Kalıyor bir nene, bir Lal Furuç, bir de Gülizar Sultan. Nene diyor ki, *“Oğul bana da izin verin gideyim. Gülizar Hanım, “Git biz yatarız.”* diyor. Gülizar Hanım, Lal Furuç’a işaret etti ki, *“kalk hadi uyuyalım”* diye. O da *“ben gelmem”* diye işaret etti. Tek kalıyorlar Gülizar Hanımla. Birden yüzünü açıyor ki bıyıklı bir oğlan. *“Sen kimsin, nesen”* diyor Gülizar Hanım. Köroğlu da, *“Sana kim olduğumu anlatayım. Hani buraya Söğütlübağ’a gelmişti ya,”* sonra tutturur bir mani.

Söğütlübağ'a gidersin,

Malımı talan edersin,

Bezirgânımı da döversin,

Haramî misin sen Gülizar?

İçinden geçirir ki Gülizar Hanım, “Ben dövdüm malını aldım ya onun sahibi bu.” Köroğlu’na “Ne ararsın burada sen köpek?” diyor. Köroğlu da,

Uzak yerden geldim

Arayıp seni buldum

Seni götürmeye geldim.

deyince, Gülizar Hanım da,

Oğlan seni astırırım

Kelleni de kestiririm,

Postuna da saman bastırırım,

Köpek kalk git buradan.

diyor. Köroğlu da,

Köroğluyum şimdi kalkarım,

Sarayı tacı başına yıkarım.

diyor ve kılıcını gösterdi. Bunu bir güzel korkuttu. Zaten namını duymuştu Köroğlu’nun. Üç gün sonra da gidecekler Hasan Paşa da düğün tedariki görüyor. Hasan Paşa da çok kuvvetli padişah idi. Gülizar Hanım Köroğlu’na, “Ey Köroğlu dur.” diyor ve başlar o da mani düzmeye,

Gülizar’ım adım belli,

Dilim de dudu dilli,

Sen bana sefa geldin.

Gülizar Hanım sandı ki kendine götürecekti. Köroğlu da diyor ki, “Yok, sen hani bağda bir oğlanı dövdün ya ona götüreceğim seni. Sen benim gelinimsin. O, benim oğlumdur ben seni ona götüreceğim.” Gülizar Hanım, “Sen beni Hasan Paşa’nın elinden kurtar da kime götürürsen götür. Senin zaten adını, şanını işitmişim ben.” diyor. Köroğlu da, “Peki, ama nasıl olacak?” deyince, Gülizar Hanım da başladı anlatmaya, “Sen bu gece nerede kalıyorsan kal. Ben bir tellal bağırtırım, ben Söğütlübağ’a gideceğim, diye. Öğleye kadar içeriden, dışarıdan hiç kimse gelmeyecek. Gülizar Hanım ile Söğütlübağ’a gidecek kimse, onların boynunu görmeyecek. Sen de beni o arada Söğütlübağ’a gelir ve alır gidersin.” Köroğlu kalktı oradan geldi ninenin yanına, orada ayakta sabah etti. Gülizar Hanım da kalktı bir tellal bağırttı. “Ey ahali, millet ben bugün Söğütlübağ’a gideceğim babamın bağına, bacım ile kimse ne onun ne de benim boynumu görecektir. Öğleye kadar kimse içeriye ya da dışarıya çıkmayacak. Öğleden sonra, dışarıya çıkmak serbesttir.” diyor tellal. Bundan sonra herkes evine çekildi kimse dışarıya çıkmadı. Gitti, bacısına diyor ki, “Haydi Söğütlübağ’a gidelim

bacım.” Kalktı iki bacı el ele tuttu Söğütlübağ’a gittiler. Söğütlübağ’a bakıyorlar ki bir atlı geliyor. Bacısı diyor ki, “*Dadı, burada bir atlı var.*” Gülizar da, “*Korkma, bir şey olmaz.*” diyor. Köroğlu geldi, aldı Gülizar’ı götürdü. Arkasında da Gülizar Hanım başlar mani düzmeye,

*Dün gece dün gece gördüm düşüni,
Hayra yormadım hiçbir işini,
Hasan Paşa duyarsa keser başımı,
Götürme Hanım’ı, bacımı benim.*

*Gülizar da desin, desin ağlasın,
Alları çıkarıp karalar bağlasın,
Bu kır atın yaman derdi olmasın,
Götürme Hanım’ı, bacımı benim.*

Köroğlu hiddetlenir, “*sen benim kır atıma beddua edersin*” diye kadını kolundan kapıldığı gibi yerle bir etti. Bunun üzerine Köroğlu daha da hiddetlendi ve atını Hasan Bey’in olduğu yere geri döndürdü. “*Seni Hasan Bey’e gösterip öyle götüreceğim.*” diyor. Gitti Hasan Paşa’nın beldesinden içeriye girdi. Hemen padişahın kapısı açıldı. Dışarıdaki adamlarına diyor ki, “*Ey delikanlılar, Hasan Bey çıksın dışarıya.*” Delikanlılar, “*Dışarıya çık.*” diyorler Bey’e. Bey çıkmıyor. “*Dışarıya çık Bey’im, atı desen, tipi desen eşine rastlanmaz, seni istiyor.*” dediler. Köroğlu’nu âşık sanıyorlar. Dışarıya çıkıyor Bey, “*Ne istiyorsun ulan âşık? Ye, iç zıbar bir kenarda para almayız senden haydi.*” diyor. Köroğlu başlar mani düzmeye,

*Uzak yerden geldim
Arayıp seni buldum,
Gülizar Hanım’ı götürmeye geldim.*

der demez, Bey, “*Sen nasıl onun adını ağzına alırsın?*” diyor ve çekiyor kılıcını. Kız bunun beline sarılıyor. Köroğlu alıyor, götürüyor bunu. Onlar düşünmeye başlıyorlar ki, “*Şimdi bunları kim bulur.*” diye, birden akıllarına dağların sahibi Kürtoğlu geliyor. “*Bulsa bulsa bunları o bulur.*” diyor.

Gülizar, “*Ne ettin sen Köroğlu, şimdi bunlar peşimize düşecekler, ne yapacağız?*” diyor. Sonra bakıyorlar kibir atlı geliyor. Kız hemen soruyor Köroğlu’na, “*Sen bunları tanıyor musun?*” diyor. Köroğlu dürbünle bakıp, “*Evet, bu dağlar celali Kürtoğlu*” diyor. Köroğlu atına binip ona doğru gidiyor. Kürt oğlu bunu görüyor “*Sen kimsin?*” diye soruyor. “*Hasan Bey’in arattığı kır atlı sen misin yoksa?*” diyor. Köroğlu da, “*Ben değilim, bilmem Gülizar’ı.*” der demez, sığıyor atın üzerinden kesiyor bunun dudaklarını, burnunu gönderiyor. Ağzı kesik olduğu için güldüğünü zannediyorlar. Yakına geliyorlar ki, ağzını kesmiş göndermiş Köroğlu. “*Bu da olmadı bunları bulsa bulsa Kızıroğlu Mustafa Bey bulur.*” diyorlar. Buna haber verdiler hemen geldi Kızıroğlu. “*Kızıroğlu sen bilirsin, ne yap et bul onu.*” diyorlar. Köroğlu’nun da o esnada atı sakatlanıyor. “*Kaçalım diye yakınıyor Gülizar.*” Köroğlu da, “*Ben atımsız bir yere gitmem, sen git atın başında yakın.*” diyor.

Gülizar da abdest alıyor ve iki rekât namaz kılıyor. Gülizar Hanım'ın dileği kabul oluyor ve kır atın ayağı iyileşiyor. Ata binip gidiyorlar.

Bakıyorlar ki Kızıroğlu Mustafa Bey geliyor. Köroğlu, “*Bunun elinden kimse kurtulamaz.*” diyor. “*Bu yaman adamdır. Şu dereyi aşalım bakalım o da bu dereyi aşar mı aşamaz mı?*” Kır atı vurdu; iki adımda atladı dereden öteki tarafa. İki adım atlayabildi sadece. O iki adım atladı Kızıroğlu Mustafa Bey'in atı, dört adım atladı. Köroğlu, Gülizar Hanım'ı dereye bıraktı ve çalı çırpı toplayıp kahve yapmaya başladı. Kızıroğlu Mustafa Bey geldi. Buna hemen kahve ile şarap içirdi. Kızıroğlu da bayıldı. Bu bayılır bayılmaz Köroğlu bağlayıp dövmeye başladı. Bu da bütün bağları çözüp, Köroğlu'nun boynuna biniyor. Sen, Köroğlu'sun. İt oğlu it, aldı altına Köroğlu'nu bunlar güreştiler, güreştiler. Köroğlu'nu yıktı, öldürecek. Köroğlu diyor ki, “*Ey Kızıroğlu, insan yediği ekmeği unutmaz, hiç olmasa bir fincan kahveme başıyla beni.*” Bu sözün üzerine bırakıyor Köroğlu'nu. Kızıroğlu, “*Al da git karını da.*” diyor. Biniyor, atına gidiyor Köroğlu. Kızıroğlu Mustafa Bey dönüyor geri.

Hasan Paşa bakıyor ki tek geliyor. Soruyor Hasan Paşa, “*Ne oldu niye tek geldin?*” diye. O da diyor ki, “*Bir fincan kahve içirdi, ben de ona bir şey diyemedim bıraktım gittiler.*” Bunun üstüne Hasan Paşa, “*Ey Kızıroğlu, sen onun bir fincan kahvesini içmişsin de böyle yapıyorsun. Benim diz boyu yedirdiğim ekmeği ne çabuk unuttun. Gözünü tutsun benim ekmeğim senin benim ekmeğimi unuttun mu?*” diyor. Kızıroğlu içinden, “*Doğru diyor.*” dedi.

Çabucak döndü, geriye döndü baktı ki, onlar da yorulmuş bitkin şekilde duruyorlar. Çadır çekmiş uyuyorlar, araya kılıç koymuşlar. Bir yanda Gülizar uyuyor bir yanda da Köroğlu. At da bağlı duruyor dışarıda. Kızıroğlu Mustafa Bey içeriye bakıyor, diyor ki, “*Bu adam bunu kaçırıyor, niye bununla uyumuyor.*” Köroğlu uyanıyor bir de bakıyor ki Mustafa Bey dışarıda duruyor. Sesleniyor, “*Hoş geldin Kızıroğlu Mustafa Bey.*” O da, “*Söyle bakalım, niye karınla beraber uyumuyorsun? Kim için kaçırdın bu kadını sen?*” O da, “*Benim çırağım var ona götürüyorum.*” Kızıroğlu Mustafa Bey, “*Demek bir çırağının mutluluğunu bile düşünüyor, ona götürmek için çabalıyor, savaşıyorsun. Ben seni götürmekten vazgeçtim. Ben sana kardeş olacağım.*” der ve Köroğlu'nun peşine düşer. Giderler Köroğlu'nun evine. Nigar Hanım diyor ki, “*Köroğlu bu adam ne kadarda heybetli senden bile. Maşallah o ne biçim adam, atı desen gene öyle. Sen bunu nasıl yendin nasıl getirdin.*” Bu, söylenenleri Kızıroğlu Mustafa Bey de kapıda dinliyor. Dinliyor ki “*beni Nigar'a nasıl anlatacak beni nasıl övecek.*” Başlıyor Köroğlu mani düzmeye,

*Üç olaydım, beş olaydım,
Ben ona kardeş olaydım,
Bir atı var ala paça,
Mecal vermez kır at geçe.
Kim kim Nigar can,
Kızıroğlu Mustafa Bey,
Bir beyin oğlu Zor Bey'in oğlu.*

Hay eden de haya tepen,

*Huy edende huya tepen
Köroğlu'nu götürür kuyuya teper,
Kim kim Hanım can,
Kiziroğlu Mustafa Bey
Bir beyin oğlu Zor Bey'in oğlu*

Bunu duyan Mustafa Bey dayanamadı, Köroğlu'na, “*Helal olsun Köroğlu beni karına bile çok güzel övdün, gel biz kan kardeşi olalım bileğimizi keselim sen de bana kardeş ol, bende sana.*” Beraber kanlarını içip kardeş olurlar ve de bu kıssada burada biter. (K1)

KAYNAKÇA

- Alptekin, Ali Berat. (2009). “*Osmaniye Örneğinden Hareketle Batı Türkleri (Azerbaycan-Türkiye Destan ve Hikâyelerinde Ant (Yemin)lar,*” Ankara: Milli Folklor, Yıl 21, Sayı 84.
- Ergin, Muharrem. (1989). **Dede Korkut Kitabı**, Ankara: Türk Dil Kurumu Yayınları.
- Ergin, Muharrem. (1980). **Orhun Abideleri**, 8. Baskı, İstanbul: Boğaziçi Yayınları.
- Kaya, Doğan. (1997). “*Köroğlu Kollarının Yeni Varyantları*” Türklük Bilmi Araştırmaları, Sayı 5.
- Özder, Âdil. (1970). Artvin Folkloru I, Ay Matbaası.
- Seyidoğlu, Bilge. (1999). Erzurum Masalları, İstanbul: Erzurum Kitaplığı Yayınevi.
- Yıldırım, Dursun. (1998). Türk Bitigi “*Köroğlu Destanı'nın Orta Asya Rivayetleri*”, Ankara: Akçağ Yayınları, s. 169.

(K. 1) Köroğlu Anlatıcısı 1935 doğumlu Süleyman Şimşek